

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Normann, M. & Kelekay, J. (2018) Klassisk mainstream-kriminologi i ny förpackning. Finsk Tidskrift: kultur, ekonomi, politik 2, 87-91.

Lidman, Koskivirta och Kalela) bekänner sig till teoretiska idéer om kunskapens relativitet och språklighet som principiellt underminerar den självreflexion och rättvisesträvan som de gjort till forskningsetikens kärna. Istället för dessa behövliga klargöranden förfaller essäerna i bokens andra del ibland till rena genomgångar av forskningsläget inom respektive historikers forskningsområde. Ytligheten tar sig ibland också uttryck i lättvindiga (och missvisande) hänvisningar till filosofiska begrepp som borde ha rättats till senast vid essäernas referegranskning.

Jonas Ahlskog

■ Klassisk mainstream-kriminologi i ny förpackning

Oscar Engdahl & Sven-Åke Lindgren: *Varför begår människor brott? Samhälls- och beteendevetenskapliga svar på kriminologins grundfråga*. Studentlitteratur, Lund 2017

Oscar Engdahl och Sven Åke Lindgren har skrivit boken *Varför begår människor brott?* för att ge ett samhälls- och beteendevetenskapligt perspektiv på kriminologisk teori. Det samhälls- och beteendevetenskapliga i sammanhanget består i att svara på frågan varför människor begår brott utifrån akademiska ämnen som kriminologi, sociologi, socialpsykologi och psykologi, men även neuropsykiatri och genetik.

Teorierna som förekommer i boken presenteras först i originalform, och sedan presenteras betydelsefulla vidareutvecklingar

och kritik av teorierna. Detta upplägg ger läsaren en möjlighet att följa hur teorierna utvecklats och tillämpats, samt följa författarnas resonemang och själv bilda sig en uppfattning. Varje kapitel avslutas med kortfattade förklaringar av viktiga begrepp, vilket hjälper läsaren att komma in i det kriminologiska språket och tankesättet. Boken lämpar sig därför väl för studier i kriminologi.

Vi saknar dock teorin om skyddande- och riskfaktorer. Teorin handlar om att identifiera faktorer som skyddar mot eller utgör en risk för ett oönskat beteende eller fenomen. Många former av förebyggande arbete idag utgår från att stärka skyddande faktorer och minska effekten av negativa faktorer, enligt teorin.

Våra invändningar handlar om att boken följer ett klassiskt mönster av androcentrism, eurocentrism och exotisering som är typisk för en hel mängd vetenskapliga publikationer. Kriminologin som vetenskap har mycket att göra upp med i sitt förflutna, eftersom kriminologin som vetenskap har uppstått i en tid av socialdarwinistiska tankeströmningar. Inom kriminologin har det icke-manliga, icke-heterosexuella, icke-vita och arbetarklassen exotiserats. Då författarna i början av boken ger läsaren en kort idéhistorisk introduktion lyfts inte detta fram. Istället får vi läsa en västerländsk överblick, men utan ordet "västerländsk". Överlag är den geografiska kontexten i boken rätt diffus. Den företräder ett självklart västerländskt perspektiv; en blick på referenslistan ger vid handen att författarna använt sig av europeisk och anglosaxisk litteratur, men det blir lite oklart varför perspektivet är så starkt nordiskt och amerikanskt, och varför och hur perspektiven blandats förblir oklart. Författarna kunde ha vunnit på att hålla perspektivet nordiskt och formulera frågeställningen kring huruvida teorierna passar för att förklara brottslighet i Norden. En klargöring av den valda litteraturens geografiska kontext skulle också ha belyst hur diskursen om brott är kontextbunden.

Författarna fäster läsarens uppmärksamhet vid att en snedvridning inom disciplinen är att kriminologin är en fråga om mäns forskning om mäns beteende. Åtminstone fram till 1970-talet lyser kvinnorna med sin frånvaro, både som forskare och studieobjekt inom kriminologin. Författarna har försökt spegla detta framsteg genom att i val av kritiker och vidareutvecklare av de förhärskande teorierna ge röst åt kvinnliga kriminologer. Detta försök att ge

kvinnor mer synlighet inom kriminologin är på sin plats; den mest kända kvinnliga kriminologen i Europa att överge kriminologin som vetenskap på grund av den genomsyrande androcentrismen, var Carol Smart på 1980-talet. Författarnas ambition brister ändå på många punkter. Om de velat ge kvinnor mer synlighet kunde de med fördel ha inkluderat en kvinno-identifierad medförfattare. Överlag borde genus varit ett tydligare teoretiskt inslag. Genusvetenskap nämns inte bland de samhällsvetenskaper de hänvisar till i sin beskrivning av vilka vetenskaper de nyttjar i sin analys. Om man velat frångå den androcentriska traditionen i kriminologin kunde man i valet av teorier som presenteras valt att lyfta teorier som utgår från genus, sexualitet och normkritik. Frågor om genus har fått nio sidor inom kapitlet "Sociala konflikter och maktförhållanden". I litteraturlistan saknar vi referenser till genusvetenskaplig kritik av kriminologin som vetenskap och av kriminologisk teori. Detta är förvånande med tanke på att det finns både norska och svenska kriminologer med god genuskompetens, vilkas produktion författarna borde känna till och utnyttja i sin bok.

Kapitlet "Sociala konflikter och maktförhållanden" är även på andra sätt ett slags rest-kapitel för allt det där andra, som inte räknas men ändå måste vara med i en modern översikt. Symboliskt nog är det det näst sista kapitlet, efter allt det andra. Förutom "genus, patriarkat och feministiska perspektiv", innehåller kapitlet textsnuttar om konfliktteori, "klass, kapitalism och marxistiska perspektiv", samt "etnicitet och kulturgemenskaper". Den sistnämnda kategorien framkallar ytterligare frågor. Själva formuleringen av benämningen "etnicitet och kulturgemenskaper" är udda jämfört med de två andra kategorierna. Medan kapitalism och patriarkat framkallar maktförhållanden vis-à-vis klass respektive genus, försvinner maktanalysen när det gäller etnicitet. Att tala om etnicitet och kulturgemenskaper istället för rasifiering och rasism avslöjar ett diskursivt försvenskande av nordamerikanska kriminologiska perspektiv om rasifiering och rasism, samt ett döljande av maktförhållanden när det gäller etnicitet och rasifiering i samhället. Att kombinera etnicitet och kulturgemenskaper leder också till en föräldrad representation av etnicitet som en kulturell essentialism. Samtidigt osynliggörs den kritiska rasteoretiska traditionen inom kriminologin. Perspektivet lyser igenom den

föräldrade sammanfattningen av litteraturen om rasifiering och brott. Detta är inte bara relevant inom den kritiska kriminologiska diskursen, för rasifiering och rashygien har spelat en stor roll i den historiska utvecklingen av kriminologin som vetenskap.

Författarna förbiser den relevanta litteraturen när det gäller vad de kallar "krimmigrant". Krimmigration har utvecklats som ett begrepp i den amerikanska litteraturen för att benämna processen där invandringspolitiken och kriminalpolitiken har flätats ihop och beskriver därför en strukturell förändring snarare än en ny sorts brottsling (Stumpf 2006). Teorin om krimmigration har främst utvecklats i den rättsteoretiska och kritiska rasteoretiska diskursen, via vilken den sedan kommit in i den kriminologiska litteraturen. Det förblir oklart om den korta biten om krimmigranter var tänkt att handla enbart om Norden, men de sociala processerna kring klass, genus, etnicitet och rasifiering samt invandring är relevanta i kriminalpolitiken i Norden liksom i Nordamerika.

Att författarna försöker lyfta fram genusanalys är nämnvärt, men de återskapar också den strukturella marginaliseringen av genusvetenskapliga (och andra kritiska) perspektiv inom kriminologin genom att introducera samhälleliga maktförhållanden som relevanta först i det sista kapitlet. Avslutningsvis kan vi konstatera att boken lämpar sig väl för läsare som är intresserade av klassisk mainstream-kriminologi.

Källor

Stumpf, J. P. (2006): "The crimmigration crisis: Immigrants, crime, and sovereign power", *American University Law Review* 56 2/2006, 367-419

Maria Normann @ Jasmine Kelekay

Medverkande

- Jonas Ahlskog, FD, forskare i filosofi och idéhistoria vid Åbo Akademi (jonahlsk@abo.fi)
- Nana Blomqvist, PM, doktorand i religionsvetenskap vid Åbo akademi (nablomqv@abo.fi)
- Olof Ehrenkrona, svensk diplomat och generalkonsul på Åland (olof.ehrenkrona@gov.se)
- Panu Petteri Höglund, FM, översättare och lingvistisk rådgivare åt företag, doktorand vid Åbo Akademi (phoglund@abo.fi)
- Jasmine Kelekay, doktorand i sociologi vid University of California, Santa Barbara (jasminekelekay@uic.ucsb.edu)
- Johan Nikula, FL, pensionerad från Åbo Akademi (johan.nikula@abo.fi)
- Maria Normann, FM, lektor i socialt arbete, Laurea (maria.normann@laurea.fi)
- Jan Sundberg, professor emeritus i allmän statslära vid Svenska Social- och kommunalhögskolan, Helsingfors Universitet samt docent vid Åbo Akademi (jan.sundberg@helsinki.fi)
- Unto Vesa, forskare emeritus, Freds- och konfliktforskningsinstitutet (TAPRI), Tammerfors universitet (unto.vesa@uta.fi)
- Pia Vuorio, FM, doktorand i litteraturvetenskap vid Åbo Akademi (pia.perokorpi@abo.fi)